

Dan očarljivih rastlin

Jasna Dolenc Koce, Maruša Pompe Novak

Slovensko društvo za biologijo rastlin, Večna pot 111, 1000 Ljubljana

»Rastline - stotine milijonov let samostojnega razvoja na Zemlji, desetine milijonov let skupnega razvoja z opravevalci, deset tisoč let v službi človeka, dva tisoč let odkrivanja njihove edinstvenosti in očarljivosti. Le nekaj desetletij pa je minilo od spoznanja, da rastline niso le ozadje živalskemu svetu, da živijo izjemno zanimivo zasebno življenje, da se na raznolike načine sporazumevajo med seboj in z drugimi živimi bitji in da so nam v svojih odgovorih na notranje in zunanje okolje celo zelo podobne«

S temi besedami je prof. dr. Marina Dermastia 18. maja 2012 vabila na predavanje ob prvem Dnevu očarljivih rastlin, na katerem so navzoči spoznali, kaj dela rastline tako fascinantne kljub temu, da se tako redko zavedamo njihovega pomena. Običajno smo zanje slepi, našo pozornost največkrat pritegnejo z izrazitimi barvami cvetov in jesenskega lista.

Pobuda za Dan očarljivih rastlin ima korenine v evropski organizaciji za raziskave rastlin (ang. European Plant Science Organisation – EPSO), ki združuje okoli 30.000 raziskovalcev iz Evrope in širše. Glavna naloga EPSO je izboljšati vpliv in prepoznavnost znanosti o rastlinah. Ravno s tem namenom je 18. maja 2012 prišlo do mednarodne akcije, imenovane Fascination of Plants Day, ki smo jo v Sloveniji poimenovali Dan očarljivih rastlin (http://www.plantslo.org/dan_rastlin/index.php). Svoje aktivnosti je takrat prijavilo skoraj 600 ustanov iz 39 držav in vseh celin sveta. V Sloveniji se je kot glavni koordinator pobudi pridružil Slovensko društvo za biologijo rastlin, ki kot prostovoljno znanstveno in strokovno združenje deluje v javnem interesu in vključuje strokovnjake in znanstvenike, ki delujejo na različnih področjih, povezanih z rastlinami, kot so biologija, agronomija, gozdarstvo, kemija, farmacija idr.

V mednarodnem merilu tako vsaki dve leti okoli 18. maja številne ustanove, kot so univerze, inštituti, botanični vrtovi, muzeji, društva, šole, podjetja in drugi gostijo različne vrste dogodkov, ki so povezani s temeljnimi in uporabnimi raziskavami rastlin, kmetijstvom, ohranjanjem okolja, biodiverziteto, izobraževanjem in umetnostjo. V letu 2017 je bilo takih prireditev 710 v 52 državah. V Sloveniji je bil odziv tako izvajalcev aktivnosti kot obiskovalcev že od prvega leta dalje izjemen, pa čeprav so nas včasih ledeni možje in uscana Zofka pošteno namočili. Zlasti osnovne šole so prepoznale Dan očarljivih rastlin kot priložnost za celovit vpogled v rastlinski svet, saj so rastline v žarišču predmeta Naravoslovje v 6. razredu. Zato smo se odločili, da bomo v Sloveniji organizirali Dan očarljivih rastlin vsako leto. V šestih letih, odkar organiziramo Dan očarljivih rastlin, se je naših prireditev udeležilo okoli 3300 obiskovalcev, med katerimi so gotovo tudi bodoči znanstveniki in naravoslovci. Š široko zasnovi predstavitev pa seveda želimo izboljšati odnos vseh, mladih in starejših, do rastlin in okolja.

Osrednji dogodek je sprva potekal v idiličnem in zelenem okolju ljubljanskega botaničnega vrta, zadnji dve leti pa smo ga umestili v Biološko središče, kjer domujeta Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete in Nacionalni inštitut za biologijo, in odziv je bil ravno tako navdušujoč.

Letos smo se zbrali 19. maja in na 23 stojnicah so potekali praktični prikazi, delavnice, igre in kvizi, vsi v povezavi z rastlinami. Obiskovalci so lahko izdelali herbarijsko polo, spoznali zgradbo zelnatih in lesnatih rastlin, njihove življenjske procese (kalitev, fotosintezo, prenos vode), interakcije rastlin z okoljem in prilagoditve na posebne rastne razmere (mesojedke, kaktusi), invazivne tujerodne rastline, alge, gozdni ekosistem, rastlinske opravevalce in škodljivce, uporabne rastline (zdravilne rastline, oljnice, stročnice,

citruse, začimbe, sadje in zelenjavo v prehrani, med) in njihovo gojenje ter pomen gensko spremenjenih rastlin. Posamezne aktivnosti so tako kot v preteklih letih vodili strokovnjaki in znanstveniki iz sodelujočih inštitucij, kot so Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Nacionalni inštitut za biologijo, Gozdarski in Kmetijski inštitut, Prirodoslovni muzej, v velikem številu pa so se nam pridružili tudi študenti Društva študentov biologije, Biotehniške in Pedagoške fakultete UL in celo dijaki Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana. Obiskalo nas je preko 650 ljudi, poleg osnovnošolcev tudi skupina nadobudnih gimnazijcev in naključni obiskovalci vseh starosti.

Z Dnevom očarljivih rastlin povezani dogodki so potekali tudi drugod po Sloveniji. Revija Pil je organizirala nagradni literarni natečaj Zelena čudesa, v Trenti je odprl vrata Alpski in botanični vrt Julijana, na Raščici se botanično sprehodili od Kobiljega curka do Lehnjaka, očarljivost rastlin je bila tudi del 19. Belarjevih dni v organizaciji Triglavskega narodnega parka in Prirodoslovnega muzeja Slovenije. K medijski prepoznavnosti nam je pomagal tudi častni pokrovitelj National Geographic Slovenija.

**Slovensko društvo
za biologijo rastlin**

**Dan
očarljivih rastlin**